

KS. PIOTR SZLUFIK SDB – KUTNO-WOŹNIAKÓW

[Recenzja]: Robert Romuald Kufel, *Jak prowadzić kronikę parafialną? Poradnik*, Agencja Wydawnicza „PDN”, Zielona Góra 2014, ss. 78+21 [il.]+3 [nlb.]

Cennym źródłem informacji dla badaczy dziejów narodów, małych społeczności, grup wyznaniowych czy pojedynczych rodzin, są pisane źródła historyczne: dokumenty, akta, pamiętniki, protokoły, korespondencja i inne. Należą do nich także kroniki. Wiele instytucji, rodów i grup pozostawiło po sobie bogaty i często oryginalny materiał kronikarski, który jest niemym świadkiem minionych epok. Prowadzenie kronik wpisało się także w historię Kościoła katolickiego, który zawsze wielką troską otaczał materialne pomniki piśmiennictwa i pamiątki związane z przeszłością.

W dobie postępującej technicyzacji i zmieniających się trendów (np. przemiana w komunikacji międzyludzkiej, z tradycyjnej papierowej formy na rzecz poczty elektronicznej; wejście na rynek książek e-booków; elektroniczne wersje gazet; spotykane niekiedy zaniechanie prowadzenia tradycyjnej kroniki na rzecz archiwizacji informacji umieszczanych na stronach internetowych danej jednostki lub podmiotu; wypieranie historii z programu nauczania szkolnego), wydaje się istotne dostrzeżenie potrzeby kształtowania wśród młodego pokolenia szacunku dla przeszłości oraz troski o materialne źródła informacji, które posłużą w przyszłości m.in. do badań naukowych. Mogą w tym dopomóc pojawiające się publikacje, a wśród nich wydana w 2014 r. przez Agencję Wydawniczą „PDN” z Zielonej Góry książka pt. *Jak prowadzić kronikę parafialną?* Autorem pozycji jest ks. dr hab. Robert Romuald Kufel, dyrektor Archiwum Diecezjalnego Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej, członek Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych, który w swoim dorobku ma także kilka pozycji książkowych i artykułów naukowych¹.

Recenzowana książka w sposób popularyzatorski podejmuje zagadnienia związane z historią. Szczególna uwaga autora koncentruje się jednak na kwe-

¹ M.in. *Edward Likowski 1836-1915. Sufragan poznański, metropolita gnieźnieński i poznański, Prymas Polski*, Zielona Góra 2010; *Internat Biskupi i Małe Seminarium Duchowne we Wschowie (1946-1956)*, Zielona Góra 2012; *Działalność pastoralna Arcybiskupa Floriana Okszy Stabłewskiego (1891-1906)*, Zielona Góra 2013; *Kościoły dekanatów zielonogórskich*, Zielona Góra 2012.

stiach kancelaryjno-archiwalnych. Podtytuł publikacji *Poradnik* wskazuje jasny zamiar ks. Kufła, aby pozycja w praktyczny sposób mogła służyć kronikarzom w ich pracy utrwalania dziejów parafii. Kompozycja publikacji jest prosta i przejrzysta. Tworzą ją: *Wstęp*, dwa działy – *Krótko o naukach o przeszłości* oraz *Trochę więcej o kronikach parafialnych*, składające się z mniejszych części opatrzonych tytułem, *Zakończenie*, *Spis treści*, *Słownik wybranych pojęć archiwalnych* oraz materiał fotograficzny – *Dokumenty*.

Autorski *Wstęp* (s. 5-6) ukazuje genezę i główny cel powstania publikacji: brak na rynku wydawniczym pomocy do tworzenia kronik. Ks. R.R. Kufel dokonuje także zwięzłej prezentacji książki oraz składa podziękowania osobom, które przysłużyły się do przygotowania i wydania tej pozycji.

Pierwszy dział książki pt. *Krótko o naukach o przeszłości* (s. 7-22) składa się z pięciu części. Podejmują one zagadnienia czasu, historii, źródeł historycznych, nauk pomocniczych historii oraz historii Kościoła. Poszczególne bloki tematyczne stanowią teoretyczny fundament pracy kronikarza. Porządkują one niektóre podstawowe pojęcia (np. czas, historia, źródło historyczne), ukazują historię w relacji do innych nauk oraz tłumaczą przedmiot i cel historii Kościoła.

Dział drugi publikacji pt. *Trochę więcej o kronikach parafialnych* (s. 23-50) zawiera jedenaście numerowanych bloków tematycznych. Autor wyjaśnia najpierw pojęcie parafii, prezentuje dzieje kronikarstwa, z uwzględnieniem historii polskiego dziejopisarstwa, przedstawia historię kronik parafialnych na terenach naszej Ojczyzny. W dalszych punktach ks. R.R. Kufel ukazuje kwestie szczegółowe odnoszące się do prowadzenia kroniki: osoby piszącego, wyglądu zewnętrznego i opisu wewnętrznego kroniki, czasu pisania, treści, metody prowadzenia zapisów kronikarskich, rocznych sprawozdań – kronika roczna oraz wyjaśnia sens tworzenia kronik. Ostatnim elementem tej części książki jest krótkie *Zakończenie* (s. 49-50).

Po *Spisie treści* (s. 51) znajduje się *Słownik wybranych pojęć archiwalnych* (s. 52-78). To skrócona wersja *Polskiego słownika archiwalnego* pod redakcją W. Maciejewskiej (Warszawa 1974). *Słownik* zawiera wyjaśnienie przeszło dwustu terminów oraz skrótów używanych w pracy kancelaryjno-archiwalnej.

Zwieńczeniem pozycji ks. R.R. Kufła jest część pt. *Dokumenty* (s. [79-99]). Czytelnik znajdzie w niej białe-czarne fotografie, które prezentują różne kroniki znajdujące się w zasobach Archiwum Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej oraz samą placówkę archiwalną.

Recenzowana książka jest prosta w swojej strukturze i języku; łączy teorię z tradycją, dostępną literaturę przedmiotu z bogatym doświadczeniem autora. Zastosowane przypisy nie obciążają tekstu podstawowego. Lektura publikacji rodzi jednak pewien niedosyt. Co prawda ks. R.R. Kufłowi, od samego początku, towarzyszyło przekonanie, że ta książka „w wielkim skrócie” (zob. *Wstęp*, s. 6) potraktuje podejmowany temat. Szkoda jednak, że autor nie poszerzył nieco własnej pozycji o przykłady dobrych praktyk, obrazując je wypisami z różnych kronik lub bogatszym zasobem fotograficznym. Choć publikacja zawiera przeszło 20 zdjęć, brakuje – niestety – do nich, choćby krótkiego, opisu lub komentarza. Inne – drobne – braki: interpunkcyjne (s. 36, 68); opuszczenia (s. 38), w *Słowniku*

w wyjaśnieniach niektórych skrótów łacińskich nie podano tłumaczenia polskiego (zob. *aa* – *ante approbationem*; *a.d.* – *a dato*; *a.e.* – *ante expeditionem*; *s.l.* – *sine loco*) oraz błędnie podano terminy *konkordacja* – s. 61 (powinno być *konkordancja*), *post expeditinem* – s. 68 (powinno być *expeditionem*), *repetorium* – s. 71 (powinno być *repertorium*) i *tesarus* – s. 75 (powinno być *thesaurus*); w przypisach, przy powoływaniu się na zasoby internetowe, nie wszędzie umieszczono datę dostępu (zob. przypisy 58, 64, 67 i 73), nie obniżają wartości merytorycznej publikacji ks. R.R. Kuffla.

Książka *Jak prowadzić kronikę parafialną? Poradnik* jest pozycją cenną i potrzebną. Stanowi ona przyczynek do dalszych badań nad historią kronikarstwa i opracowań praktycznych, zawierających wskazania i rady dla kronikarzy. Choć tytuł sugeruje, że publikacja dotyczy prowadzenia kronik parafialnych, to należy stwierdzić, że pozycja może służyć także innym podmiotom w prowadzeniu dokumentacji kronikarskiej. Przedstawione w książce zasady można bowiem zastosować w prowadzeniu kroniki np. szkoły, różnych grup i organizacji, rodu czy rodziny zakonnej. Warto również, aby *Poradnik* ks. Kuffla znalazł się w zasobach kancelarii parafialnych, zakonnych domów formacyjnych i bibliotek seminariów duchownych. Należy mieć nadzieję, że książka wejdzie także do kanonu lektur seminarzystów i osób konsekrowanych w formacji początkowej. Być może ta skromna pozycja przekona niektórych do prowadzenia kroniki parafii, klasztoru, wspólnoty zakonnej lub innej grupy, i uwolni od przekonania, że jest ona złem koniecznym albo czymś zbędnym.